

II 929.501

-50

O d b i t k a
z czasopisma »EOS«

t. XI. (1905).

0.15v

1857

1858

1859

1860

1861

1862

1863

1864

1865

1866

1867

1868

1869

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

THE HISTORY OF THE

1787

AMERICAN REVOLUTION

The American Revolution was a period of significant change in the history of the United States. It began in 1763 with the end of the Seven Years' War and culminated in 1781 with the signing of the Treaty of Paris. The revolution was a struggle for independence from British rule and the establishment of a new government. The American people fought for their rights and freedoms, and their victory was a triumph for democracy. The revolution led to the creation of the United States Constitution and the establishment of the United States of America. The American Revolution was a defining moment in the history of the world, and its legacy continues to this day.

Zeὺς Μειλίχιος u Ateńczyków.

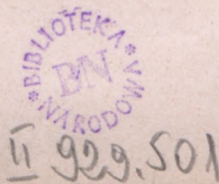
Napisał

Stanisław Schneider.

W sławnym ekskursie o zamachu Kylona na akropole ateńską mówi Tucydydes (1, 126) o wyroczni, jaką ów możnowładca w Delfach otrzymał, by mianowicie podczas największej uroczystości Zeusa zdobył zamek ateński. Kylon czekał do igrzysk olimpijskich, gdyż jako zwycięzca w nich uważał je za największe święto Zeusa; a gdy nadeszły, wykonał zamach. Zapomniał jednak, że Ateńczycy największy obchód święcili na cześć Zeusa Mejlichiosa, t. zw. Διάσια, w czasie których lud wszystek poza miastem składał ofiary nie tyle krwawe, ile z krajowych plonów.

Podnieść należy u Tucydydesa dwukrotnie zaakcentowane największe święto ateńskie Zeusa Mejlichiosa (ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ.. Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη), które i Ateńczycy za takie uważali i uznawała wyrocznia delficka. Słowa następne, bliżej określające to święto: ἔξω τῆς πόλεως, ἐν ἣ πανδημεὶ θύουσι, πολλοὶ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια — zdają się być późniejszą, z dobrego źródła płynącą glossą, jedynie co do wyrazu πολλοὶ niedokładnie przekazaną. Albowiem prawdopodobnie składali wszyscy, nie wielu, οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια. Co do tych swojskich ofiar panuje znaczna różnica zdań: jedni widzą w nich za scholiastą placki ofiarne, ulepione w postaci zwierząt (θύματα ἐπιχώρια, τινὰ πέμματα εἰς ζώων μορφὰς τετυπωμένα) drudzy ofiarę z dymu kadzidłowego (Poll. 1, 26: Θουκυδίδης δ' αὐτὰ [τὰ ἀρώματα] εἴρηκεν ἀγνὰ θύματα πρὸς τὰ αἰμάσσοντα καὶ σφαττόμενα).

To drugie przypuszczenie jest bliższem prawdy, choćby dlatego, że θύματα θύειν odpowiada zupełnie zwrotom u Herodota: θυμῶν θυμῆματα

(3, 107; 4, 75; 8, 99). Wyraz zaś *Συμίημα* = *Συμίαιμα* jest złożony z *Συμὸν* *λάομαι* uśmierzam gniew, o uśmierzenie którego przedewszystkiem chodziło, jak okazuje nazwa Z. Mejlichios w przeciwieństwie do Z. Majmaktes. Odwracanie to gniewu bóstwa w podobny odbywało się sposób przez wykadzanie, jak wykadzano n. p. żmije skrzydlate u Arabów (Herod. 3, 107), a węże ogniste u Izraelitów na puszczy (2 Król. 18, 4). Sama nazwa uroczystości wzięła nawet początek od miejsca pobytu węży.

Cóż bowiem znaczy *Διάσια*? Wyraz ten pochodzi od *ἄσις*, szlam, muł, błoto (przym. *ἄσιος*, szlamowaty, bagnisty), a z wody i mułu powstał według kosmogonicznych wyobrażeń bajeczny wąż lub smok (Athenag. Legat. 18 u Dielsa: Die Fragmente der Vorsokratiker str. 494: ἦν γὰρ ὕδωρ ἀρχή κατ' αὐτὸν τοῖς ὄλοις, ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδατος ἰλὸς κατέστη, ἐκ δὲ ἑκατέρων ἐγεννήθη ζῶον δράκων...). Nie wahałbym się od bagniska w Mezopotamii, siedziby smoka babilońskiego, wywodzić miana Azyi (por. Hom. Il. 2. 461 Ἄσιος λειμῶν); *Διάσια* zaś oznaczałoby obchód na błotach (*διά* *ἄσια* = *δι' ἄσια*), stąd *Ζᾶς* (= *Διάς**) w Teogonii Ferecydesa stoi obok Kronosa jako wąż *Ὀφιονεύς* na czele węży *Ὀφιονιδῶν* (fr. 1: *Ζᾶς μὲν καὶ Χρόνος ἦσαν ἀεὶ καὶ Χθονίη...* fr. 4. u Dielsa *Φερεκύδην... μυσσοποιεῖν στρατεῖαν στρατεία παραταττομένην καὶ τῆς μὲν ἡγεμόνα Κρόνον ἀποδιδόναι, τῆς ἐτέρας δὲ Ὀφιονέα... παρὰ Φοινίκων δὲ καὶ Φ. λαβῶν τὰς ἀφορμὰς ἐθεολόγησε περὶ τοῦ παρ' αὐτῶ λεγομένου Ὀφιονέως Θεοῦ καὶ τῶν Ὀφιόνιδῶν*). O wpływie kultu wschodniego i fenickiego na Zeusa Mejlichiosa i jego największe święto u Ateńczyków nie można wątpić, choćby się nawet ktoś chciał natrzęsać ze starym i uczonym Schoemannem (Gr. Alt. II³ str. 504, uw. 5) z etymologii, wywodzącej Mejlichiosa jako króla bogów (Plut. de coh. ira 9: *καὶ τῶν Θεῶν τὸν βασιλέα Μειλίχιον καλοῦσι*) od semickiego wyrazu Melek (król) lub od fenickiego boga Baala-Milika.

Na potwierdzenie, że w kulcie Zeusa Mejlichiosa i jego największym święcie u Ateńczyków, obchodzonym w dniu 23. Antesteryonu, należy upatrywać kult węży, niechaj służy świadectwo niewzruszone, że w porcie ateńskim Pireusie znaleziono wotywny reliefy, przedstawiające wielkiego węża z napisem: *Διὶ Μειλίχιῳ*. Ferecydes powiada o świętym

*) Zwracam uwagę na to, że dyabeł w narzeczach polskich nazywa się Djasem (zdrobn. Djasek), a dyabła wyobrażano sobie podług Biblii w postaci węża (por. 1. Mojż. 3, 1; Objaw. św. Jana 12, 9; Słown. gwar pols. Karl s. v. Djabeł). Prawdopodobnie pols. Djas ma pierwiastek wspólny z grec. *Ζᾶς* i *Διάσια*, oznacza tedy — mówiąc językiem Apokalipsy — »smoka wielkiego, węża onego starodawnego, którego zowią dyjabłem i szatanem«.

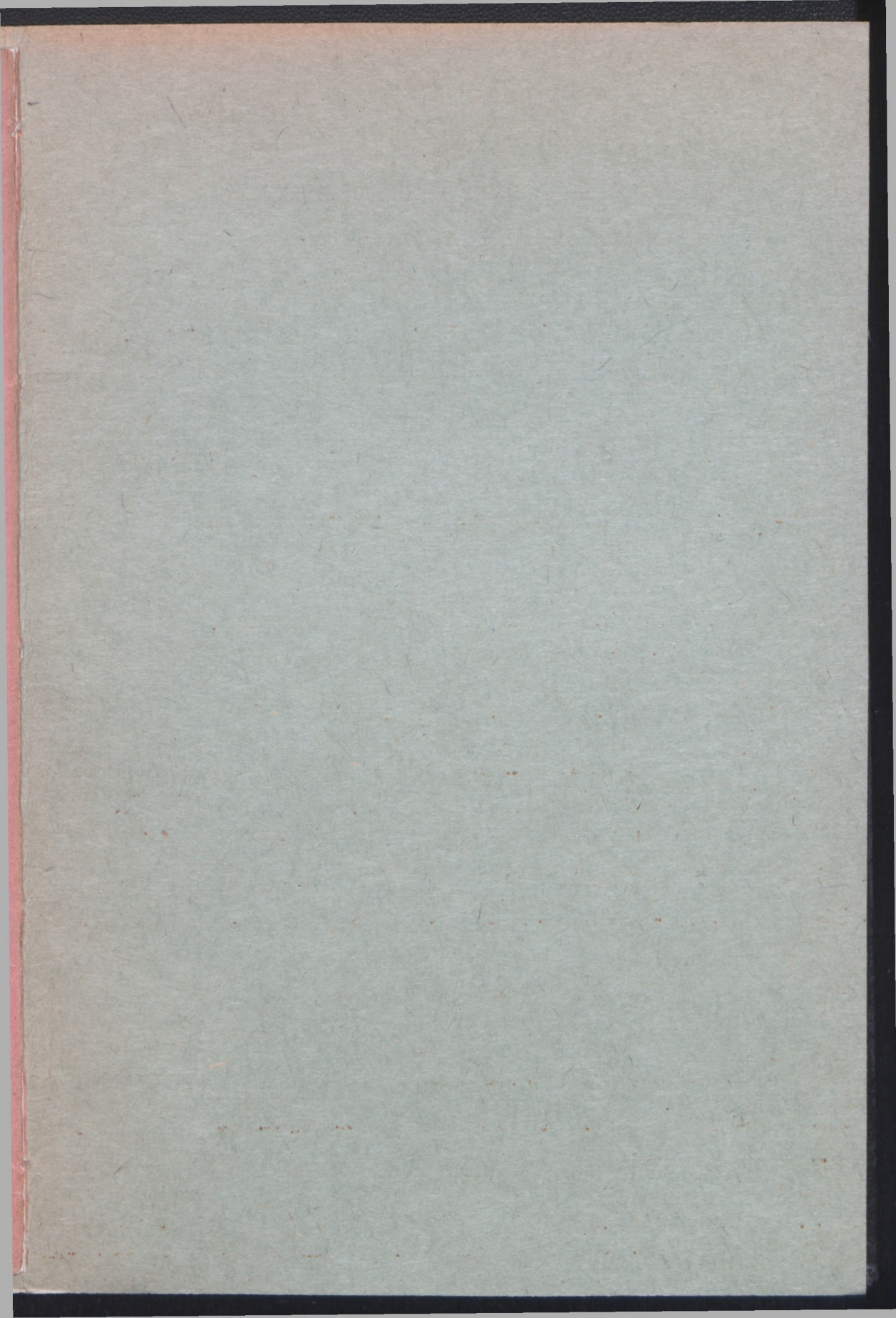
ślubie Zasa z Ziemią (X Σ ονίη, fr. 2 u Dielsa), którą Solon nazywa: μήτηρ
μεγίστη δαιμόνων Ὀλυμπίων, Γῆ μέλαινα (Aristot. Ἐθ. πολ. 12). Podobnie
u nas Rej, który w Postyli na święta staroświeckie powstaje (Więc
jeszcze ktemu jakieś dziwne zioła na ty wymyślone święta święcili, po
domach wieszali, na gromy jimi kurzyli itd.), nie waha się tegoż kultu
»ziemi matuchny« przenieść »na pannę matkę świętą« (A. Brückner:
Mikołaj Rej, Kraków 1905, str. 51 i 381). Kosmiczne bóstwo żeńskie
wszędzie na Wschodzie pojawia się w towarzystwie węża, czy jako Izys
egipska, czy babilońska Istar. Największe święto ateńskie na cześć Zeusa
Mejlichiosa było zatem chtonicznej natury i niewątpliwie miało o wiele
więcej wspólnego z teriomorfizmem i kultem węża wschodnim, niżeli
z antropomorficznym pojęciem n. p. Zeusa homerowego.

Lwów.

929501